

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Kinga Sternik

w sprawie **A.W.**

skazanej z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w dniu 25 lutego 2025 r. w Izbie Karnej

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji Prokuratora Generalnego - w części dotyczącej rozstrzygnięcia o środku karnym - od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 30 lipca 2024 r., sygn. VII Ka 442/24 zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Nidzicy z dnia 22 marca 2024 r., sygn. II K 83/23,

uchyla wyrok w zaskarżonej części i przekazuje sprawę w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Tomasz Artymiuk Marek Pietruszyński Barbara Skoczowska

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Nidzicy wyrokiem z dnia 22 marca 2024 r. w sprawie o sygn. akt II K 83/23 wydał wyrok, mocą którego uznał oskarżoną A.W. za winną tego, że w okresie od 18 listopada 2021 r. do 10 lipca 2022 r. w miejscowości G. znęcała się psychicznie i fizycznie nad mężem, a od grudnia 2022 r. nad byłym mężem J.W. wspólnie z nią zamieszkującym w ten sposób, iż wszczyniała awantury w miejscu zamieszkania, w różnych porach dnia i nocy, podczas których wyzywała go słowami wulgarnymi, powszechnie uznawanymi za obelżywe, krzyczała na niego, poniżała go, zakłócała mu spoczynek nocny przez głośne słuchanie radia oraz walenie w drzwi jego pokoju, nie wpuszczała go do domu, uderzała drewnianą laską, uniemożliwiała mu korzystanie ze wspólnej toalety przez zamykanie do niej drzwi i zdemontowanie sedesu, przy czym w chwili czynu jej zdolność do rozpoznania znaczenia czynu była ograniczona w stopniu nieznacznym, natomiast zdolność pokierowania swoim postępowaniem była ograniczona w stopniu znacznym, tj. popełnienia przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. i wymierzył oskarżonej karę 3 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby 2 lat, oddając ją w tym okresie pod dozór kuratora sądowego. Nadto na podstawie art. 72 § 1 pkt 7a k.k. zobowiązał oskarżoną w okresie próby do powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym w sposób wyrażający agresję słowną i fizyczną (pkt III wyroku) oraz orzekł wobec oskarżonej środek zabezpieczający w postaci ambulatoryjnej terapii psychiatrycznej.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonej, w której oprócz zarzutów dotyczących błędnej oceny dowodów prowadzącej do niewłaściwych ustaleń faktycznych, podniesiono zarzut rażąco niewspółmiernej kary z wnioskami o uniewinnienie oskarżonej od popełnienia zarzucanego czynu ewentualnie o zmianę orzeczenia w zakresie kary przez wymierzenie oskarżonej 100 stawek dziennych grzywny, z przyjęciem wysokości jednej stawki dziennej w kwocie 10 zł., Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 30 lipca 2024 r., sygn. VII Ka 442/24, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w miejsce orzeczonej kary pozbawienia wolności orzekł karę 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej w kwocie 10 zł oraz za podstawę środka karnego przyjął art. 41a § 1 k.k.

Kasację od tego wyroku, w części dotyczącej rozstrzygnięcia o środku karnym z art. 41a § 1 k.k., na korzyść oskarżonej wniosł Prokurator Generalny zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 41a § 1 k.k. w zw. z art. 39 pkt 2b k.k. polegające na orzeczeniu wobec A. W. w wydanym wyroku mającym w tej mierze charakter reformatoryjny środka karnego w postaci „powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym w sposób wyrażający agresję słowną i fizyczną” bez wskazania okresu obowiązywania tego środka, podczas gdy przepis art. 43 § 1 k.k. wskazuje, że zakazy wskazane w art. 39 pkt 2 – 2b k.k. orzeka się w latach, od roku do lat 15, co obligowało sąd do określenia czasookresu obowiązywania tego środka karnego i wniosł o uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W przedmiotowej sprawie Sąd odwoławczy uwzględniając zarzut apelacji dotyczący niewspółmierności orzeczonej kary orzekł na podstawie przepisu art. 37a § 1 k.k. określoną karę grzywny. Zastosowanie tego przepisu obligowało sąd do orzeczenia jednego z wymienionych w tym przepisie środków (środka karnego, środka kompensacyjnego albo przepadku), co Sąd odwoławczy *de facto* uczynił na podstawie art. 41a § 1 k.k. W kontekście tego stwierdzenia podnieść należało, że zmiana orzeczenia w części rozstrzygnięcia o karze, polegająca na wymierzeniu kary grzywny, musiała też skutkować zmianą w zakresie obowiązku probacyjnego, który nie mógł być orzekany obok tego rodzaju kary. Wobec tego sąd odwoławczy przyjął w wyroku, że w ramach rozstrzygnięcia z pkt III orzeczenia sądu pierwszej instancji za podstawę środka karnego przyjmuje art. 41a § 1 k.k., nie dokonując zarazem zmiany treści tego rozstrzygnięcia. W istocie doszło zatem do przekształcenia środka probacyjnego w środek karny. Wskazać przy tym należało, że trafnie w kasacji wskazano, iż przy zaskarżeniu wyroku sądu pierwszej instancji wyłącznie na korzyść oskarżonej, brak ingerencji sądu odwoławczego w treść rozstrzygnięcia z pkt III orzeczenia Sądu Rejonowego w Nidzicy i orzeczenia w miejsce zobowiązania

oskarżonej do „powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym w sposób wyrażający agresję słowną i fizyczną” zakazu „kontaktowania się z pokrzywdzonym” - po myśli art. 41a §1 k.p.k. - mógł wynikać z obowiązującego zakazu *reformationis in peius*. Rozważania te prowadzą do wniosku, że orzeczony *de facto* środek karny przez sąd odwoławczy, choć ograniczony wyłącznie do takiego kontaktu z pokrzywdzonym, który wyraża agresję słowną i fizyczną, odpowiada pojęciowo „zakazowi kontaktowania się z pokrzywdzonym”, o którym mowa w art. 41a § 1 k.k.

Sąd odwoławczy orzekając wskazany środek karny pominął jednak wynikający z treści art. 43 § 1 k.k. obowiązek określenia czasu obowiązywania tego środka, nadając mu charakter bezterminowy, co dostrzeżone zostało w uzasadnieniu orzeczenia. Zatem uchybienie to miało charakter rażący i istotnie wpłynęło na treść wyrok, wprowadzając obowiązywanie tego środka bez ograniczenia czasowego. Skoro błąd ten nie mógł zostać usunięty w drodze zastosowania treści art. 13 § 1 k.kw. (por. wyrok SN z 21 lutego 2021 r., IV KK 520/20), należało uwzględnić kasację i uchylić wyrok w zaskarżonej części i sprawę w tym zakresie przekazać Sądowi Okręgowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Z tych względów orzeczono jak na wstępie.

Tomasz Artymiuk Marek Pietruszyński Barbara Skoczowska

[WB]

r.g.